
[SIGNALEMENTEN]

Nico Van Campenhout (red.), *Opstellen voor een inspirerende non-conformist. Een huldeboek voor Werner Vandenabeele (1926-2000)*, Lokeren, Stad Lokeren, 2002, 279 pp., ill. | Werner Vandenabeele, politicus, historicus en geschiedenisleraar in Lokeren, was naar de woorden van zijn biograaf Björn Rzoska: *“een complexe natuur die heel wat ‘identiteiten’ interioriseerde en harmoniseerde in één enkele persoon”*. Zijn huldeboek draagt daar onmiskenbare sporen van. Zijn vader was een geliefde dokter in Lokeren en kwam als VNV'er na de oorlog in de gevangenis van Lokeren terecht; hijzelf volgde een kleurrijk parcours dat hem bracht van lid van de Vlaamse Volksbeweging en van de BSP, over het voorzitterschap van het Lokerse Volksunie-partijbestuur naar archivaris van het Documentatie-, Archief- en Onderzoekscentrum van de Communistische Beweging (Dacob) in Brussel. In elke fase van

zijn ontwikkeling liet hij vrienden na die met hun bijdragen het uitzonderlijk karakter ervan illustreren. Een viertal bijdragen vallen binnen het belangstellingsveld van *Wetenschappelijke tijdingen*.

Hilaire Liebaut, de beste kenner van de politieke geschiedenis van Lokeren, onderneemt met zijn artikel *Het Vlaemsch Gezelschap "Hoop in toekomst" te Lokeren (1848-1867)* (pp. 56-97) een origineel onderzoek naar het ontstaan, de betekenis en het verdwijnen van die vereniging. *"De oprichting (...) ervan kaderde in dat klimaat van herwonnen vertrouwen, vormde een facetje van het onmiskenbaar élan naar meer nationaal bewustzijn, taalgevoeligheid en burgerlijke emancipatie."* De inspiratie kwam zonder twijfel van de Gentse Maetschappij van Vlaemsche Letteroefeningen. De Tael is Gan(t)sch het volk. Het gezelschap was geen rechtstreeks uitvloeisel van oudere toneelverenigingen maar het vond in dat milieu wel een gemeenschappelijke belangstellings sfeer. Het kreeg vooral steun van *De Gazette van Lokeren* die in die periode over talentrijke medewerkers beschikte. De betekenis van de kring in dat verarmde provinciestedje was bescheiden: *"het zorgde vooreen verspreiding van innoverende ideeën" en wekte 'belangstelling voor literatuur, eigen taal, politiek en volksemancipatie en bracht een zweem van historisch bewustzijn met zich."* Hoop in de toekomst legde ten slotte de grondslag voor de Lokerse openbare bibliotheek.

Bruno De Wever verstrekt met zijn bijdrage *De erfenis van de collaboratie tijdens de Tweede Wereldoorlog in België (1944-2000)* (pp. 200-209) een beknopt maar bijzonder helder antwoord op de veel voorkomende vraag naar de wijzigingen die de historiografie over de Vlaamse beweging tijdens de laatste decennia heeft ondergaan. Hij confronteert oude en nieuwe verklaringen zowel over het activisme en het Vlaams-nationalisme in het interbellum, als over de collaboratie in de Tweede Wereldoorlog en de naoorlogse zuivering.

Bijgaand analyseert hij de omstandigheden en factoren die de perspectiefverschuiving hebben veroorzaakt (de zuiveringen, de koningskwestie, het verzet, de integratie van collaborateurs, de beeldvorming en geschiedschrijving en het gewijzigd politieke landschap). Zo werd, in een bijna volstrekte afwezigheid van grondig wetenschappelijk onderzoek aan de Vlaamse universiteiten, de beeldvorming en het politieke optreden van het VNV voor en tijdens de oorlog, achteraf in grote mate opgebouwd en bepaald door de actoren zelf.

Herman Maes wijst in *De Rijksuniversiteit te Gent en de 'Ecole des Hautes Etudes à Gand' in 1945-1946* (pp. 210-215) op de stappen die in 1945 ondernomen werden door de EHE om te komen tot een samenwerkingsverband met de RUG. Die kaderden in een algemene poging tot verfransing van de Gentse maetschappij. Hoewel niet iedereen *a priori* daartegen gekant was, bleek het substantiële verlies aan autonomie dat het plan impliceerde, een te hoge prijs voor de universitaire instanties. Na enkele maanden bloedden de onderhandelingen dood.

Nico Van Campenhout brengt in *Karel Heynderickx (1875-1962): het activisme als breuklijn in een mensenleven* (pp. 216-223) alle informatie over Heynderickx die links en rechts, en onder meer door hemzelf gepubliceerd was, in een coherent overzicht bijeen. Advocaat en stadssecretaris van Lokeren Karel Heynderickx was voor de Eerste Wereldoorlog algemeen secretaris van het Davidsfonds, lid van de tweede Hogeschoolcommissie en lid van het hoofdbestuur van het Katholiek Vlaams Secretariaat. Tijdens de Eerste Wereldoorlog sloeg hij een andere richting in. Hij werd opnieuw actief in de Oud-Studentenbond van Oost-Vlaanderen, aanvaardde een professoraat aan de zgn. von Bissing-universiteit in Gent, werd in 1917 secretaris-generaal van het gesplitste Ministerie van Binnenlandse Zaken en lid van de Commissie van Gevol-

machtigden. Na 1918 week hij uit naar Nederland en bleef er actief in uiterst rechtse kringen (Nationaal Front van Arnold Meijers). Een poging om tijdens de Tweede Wereldoorlog opnieuw een zekere rol te kunnen spelen liep schipbreuk op de onwil van de Duitse bezetter om zijn Groot-Nederlands ideaal te aanvaarden. [Romain Van Eenoo]
